

DÜNYADA KADIN HAREKETİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

- 5 Ekim 1789: Fransa ekmek ayaklanması küçük bir kız tarafından davul çalarak başlatıldı. Sayıları artan büyük bir kadın kalabalığını peşinden sürükledi.
- 21-22 Ekim 1789: Fransa'da Versailles'teki ekmek ayaklanmasının başını kadınlar çekiyordu.
- Mary Wollstonecraft 1792'de Fransız Devriminin prensiplerine dayanarak yazdığı Kadın Haklarının Korunması adlı kitabı basılmıştır. Yazar kitapta kadın ve erkeğin eşit olduğunu iddia etmiş ve kadınların eğitim hakkını savunmuştur. Ayrıca, Wollstonecraft 1850 ve 1851'de İngiltere'de I. ve II. Ulusal Kadın Hakları Sözleşmesi kongrelerini düzenlemiş ve bu toplantılara başkanlık yapmıştır.
- 25 Şubat 1793: İşçiler dükkanları bastı. Aralarında çok sayıda kadın da vardı. Özellikle sabun fiyatlarından şikayet eden çamaşırcı kadınlardı. Talepleri dükkan sahiplerinin yiyecek maddelerini kendilerinin saptadığı fiyatlardan satılmasınıydı.
- 15 Eylül 1845: Çalışma haftasının 6 güne, çalışma gününün 10 saate indirme talebiyle Batı Pensilvanya'daki iplik fabrikasında çalışan 1500 kadın işçi greve çıktı. Grev 1 ay sonra yenildi.
- ABD'li kadın hakları savunucusu Elizabeth Cady Stanton ve Lucretia Mott, ABD'de ilk kadın hakları kongresini 1848'de düzenlemişlerdir. ABD Bağımsızlık Deklarasyonundaki "tüm erkekler eşit olarak doğmuş/yaratılmıştır" ifadesinin "tüm kadın ve erkekler eşit olarak doğmuştur" şeklinde değiştirilmesini istemişlerdir. Ayrıca Stanton 1869'da Ulusal Kadın Oy Hakkı Birliğini kurmuş ve 1890'a kadar başkanlığını yapmıştır.
- 1864: Uluslararası İşçi Birliği (1. Enternasyonal) kuruldu. Genel konsey, kadınların da üyeliğe kabul edilmesini onayladı.
- 1866: Amerika'da Ulusal Ekmek Birliği kuruldu. Eşit ücret ödenmesi ve kadınların lider konumuna gelmesini ortaya atan ilk örgütlenmeydi.
- 10 Nisan 1871: Paris Komünü'nde "halkın davasını savunurken öldürülen bütün yurttaşların meşru çocuklarına aylık bağlanmasını kararlaştırdı.
- 1874: Krengel Mskaya fabrikasında kadınlar aktif rol oynadılar.
- 1889: Londra'da May ve Briant için çalışan 700 kibritçi kadın işçi, vasıfsız işçiler arasında sendikalaşmayı başlatan bir kıvılcım oldu.
- 1888-1889 yıllarında sendikalara binlerce kadın katıldı.
- 1895'de Clara Zetkin SPD'nin ulusal sekreterliğine seçildi.
- 1900'lerin başında İngiltere'de kadınlar oy hakkı için dilekçe kampanyası başlattılar, yaklaşık 30 bin imzalı dilekçe Avam Kamarasına verildi, Londra'da binlerce kadının

katıldığı oy hakkı için gösteriler yapıldı. Sonuçta 1928'de İngiltere'de kadınlar da erkekler gibi 21 yaşında oy hakkı elde ettiler.

- Filipinli kadınlar 1900'lerin başından itibaren kadın örgütleri kurarak toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda kamuoyu tartışmaları başlatmıştır. Bunun sonucunda ise ancak 1937'de oy hakkı kazanmışlardır.
- 1902'de Kuzey Amerika ve Avrupa'da kadınlar evlenme, boşanma ve medeni haklar konusunda Lahey Sözleşmesinde kabul edilen uluslararası standartların hükümetlerince kabul edilmesi için baskı yapmıştır.
- Temmuz -Kasım 1905'de Londra'da 4 bin kadın "çocuklara yiyecek, kocalarımıza iş ve dünya işçilerinin birliği diyerek yürüdüler.
- 1905'de Rusya'da; Moskova, Petersburg, Minsk, Yamta, Saratov, Vilna ve Odessa'da ilk kez kadın hakları mitingleri düzenlendi.
- 1908'de Almanya'nın tümünde kadınların siyasi partilere üye olması kabul edildi.
- Aralık 1908'de Birinci Tüm Rusya Kadın Kongresi toplandı.
- 1910'da Kopenhag'da İkinci Uluslararası Sosyalist Kadınlar Kongresi toplandı. Bu kongrede Clara Zetkin, 8 Mart'ın Uluslararası Kadınlar Günü olarak benimsenmesini önerdi.
- 1911 yazında İngiltere'de 21 fabrikada 15 bin örgütsüz kadın işçi greve gitti. 18 fabrikada örgütlenme hakkını kazandılar.
- 1913 yazında Rusya'da, Paila tekstil fabrikasındaki çoğu kadın 2000 işçi, ücretli hamilelik izni, çamaşırhane gibi taleplerle greve çıktılar.
- 1913'de Rusya'da ilk defa kadınlar günü kutlandı.
- Birinci Dünya Savaşı sonrasında kadınlar kendi ulusal deneyimlerini uluslar arası platforma taşımışlardır. Uluslararası Kadın Konseyi kurulmuş ve Birleşmiş Milletler bünyesinde kadınlarında görev alması için lobi çalışmaları yapmıştır.
- Avrupa, Kuzey Amerika, Yeni Zelanda ve Avustralya'dan kadınlar oy hakkı ve vatandaşlık haklarının tamamından yararlanmak için mücadele etmişler ve I. Dünya savaşını protesto etmek üzere Uluslararası Eşit Oy Hakkı İttifakından önemli kadınlar 1915 yılında Lahey'de bir uluslararası kongre düzenlenmiştir. Bu Kongrenin sonucunda "Barış ve Özgürlük İçin Uluslararası Kadın İttifakı" kurulmuştur. İttifakın ilk başkanlığını Nobel Barış Ödülünü kazanan ilk kadın olan Jane ADDAMS yapmıştır
- 1900'lerin başında Filistinli kadınlar İngilizlerin Filistin'i işgalini protesto etmiş, 1919 yılında Mısırlı kadınlar Kahire sokaklarında yürüyüş yapmış, Hindistanlı kadınlar kolonileştirmeye karşı bilinç yükselme çalışmaları yapmış, politik çatışmalarda yer almışlardır.

- Afrikalı kadınlar bu deneyimlerinin sonucunda 1962 yılında Tüm Afrikalı Kadınlar Konferansını düzenlediler daha sonra bunun adı Pan_afrika Kadınlar Örgütü olmuştur.Doğu Afrikada Kenyalı kadınlara uganda ve Tanzanyadaki kadınlarla birlikte seminerle düzenleyerek bağımsızlıktan kadınlarında yaralanması için seminerler düzenlemişlerdir.
- Mart 1915'de Clara Zetkin ve Rosa Lüksemburg Bern'de savaşa karşı uluslararası Kadın Konferansını düzenledi.
- 1917'de Ekim Devrimi Petrograd'lı kadın işçiler tarafından başlatıldı.
- 1945 yılında BM'nin kuruluşuna ilişkin Taslak BM Anlaşmasının kabulüne dönük gerçekleştirilen konferansta anlaşmada geçen "erkekler arasında eşitlik" maddesi "kadınlar ve erkekler arasında eşitlik" biçiminde değiştirilmiştir.
- 1946 yılında Birleşmiş Milletler bünyesinde Kadının Statüsü Komisyonu kurulmuştur.
- Yine 1946 yılında Birleşmiş Milletler bünyesinde İnsan Hakları Bölümüne bağlı olarak Kadının Statüsü Birimi kurulmuştur. Birim daha sonraki süreçte Kadının İlerlemesi Bölümü (DAW) adını alarak Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Bölümünün bir parçası olarak çalışmaya başlamıştır.
- Hindistan'dan Vijaya Lakshmi PANDİT 1953 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu başkanlığına seçilmiştir.
- 1950 ve 1960'lı yıllarda kolonilel kurallara karşı mücadeleye katılan kadınlardan 11 binden fazla Kenya'lı kadın 1950'lerde tutuklanarak cezaevine konmuştur.
- Kadınlar Cezayir, Angola, Zambiya ve Mozambik'te erkelerle birlikte mücadele etmişlerdir. Bu mücadele esnasında Zimbabwe Ulusal Özgürlük Ordusunun %25'inden fazlasını kadınlar oluşturmaktaydı.
- Afrikalı kadınlar bu deneyimlerinin sonucunda 1962 yılında "Tüm Afrikalı Kadınlar Konferansı"nı düzenlemişlerdir. Daha sonra bunun adı Pan-Afrika Kadınlar Örgütü olmuştur Doğu Afrika'da ise Kenya'lı kadınlar Uganda ve Tanzania'daki kadınlarla birlikte çeşitli seminerler düzenleyerek bağımsızlıktan kadınların da yaralanması için mücadele etmişlerdir.
- 1962 İngiltere'de 200 bin kadını temsil eden 19 sendika işverenle eşit ücret sözleşmesi yaptı.
- 1969 İngiltere'de kadın sendikacıların desteklediği eşit ücret gösterisi düzenlendi.
- 1968-1978 yılları arasında bir çok alanda kadın ücretleri 3 kat ile 7 kat arasında artış gösterdi.
- 1970'de 20 bin Leed'li işçi (%85'i kadın) greve çıktı.
- 6 Mart 1971'de İngiltere'de Uluslararası Kadınlar Günü kutlandı. Talepleri, eşit ücret, eğitim ve iş olanağı, serbest doğum kontrolü, kürtaj ve 24 saat kreşi.

- 1971'de Brannan Cumberland termometre fabrikasında kadın işçiler sendikalaşmak için greve çıktılar.
- 1972'de Londra'da Briant renkli baskı ve Merseyside'daki Fisher-Bendix fabrikaları kadın işçiler tarafından işgal edildi.
- 1972'de İngiltere'de Chiswick'te, dayak yiyen kadınlar için ilk sığınma evi kuruldu.
- 1972'de İngiltere'de Goodman'da çalışan işçi kadınlar eşit ücret için grev yaptılar.
- 1973'de İngiltere'de çoğu kadın yüz binlerce hastane işçisi ilk ulusal grevlerini yaptılar.
- 1973'de İngiltere'de çorap fabrikasında çalışan Asyalı kadınlar ırk ayrımına karşı gösteri yaptılar.
- 1973'de Amerika'da kürtaj yasallaştı.
- 1974 İngiltere'de ilk lezbiyen feministler konferansı 300 kişiyle toplandı.
- Birleşmiş Milletler tarafından 1975'de "Uluslararası Kadın On Yılı" ilan edilmiştir. Aynı yıl içinde Mexico City 'de Birinci Dünya Kadın Konferansı yapılmış ve ortaya çıkan Eylem Planı'nda, BM'ye üye ülkelerde kadın sorunlarına çözüm getirecek ulusal mekanizmaların kurulması önerilmiştir.
- Yine 1975 yılında; Mexico City'de yapılan Birinci Dünya Kadın Konferansına paralel olarak BM Ekonomik ve Sosyal Konseye akredite olmuş NGO'ların düzenlediği ve 80 ülkeden çoğu kadın olan 5000 katılımcının yer aldığı bir NGO forumu düzenlenmiştir. Bu forum BM Konferansını önemli ölçüde etkilemiştir. Bu forumdan sonra BM ile NGO'lar arasındaki işbirliği kabul süreci oluşmuştur.
- Birinci Dünya Kadın Konferansının sonucunda çıkan Eylem Planına göre, BM Ekonomik ve Sosyal Konsey (ECOSOK) kararı ile 1975 yılında Kadının İlerlemesi için Birleşmiş Milletler Araştırma ve Eğitim Enstitüsü (INSTRAW), Eylem Planını desteklemek ve kadınlar için bir fon oluşturulması için de 1976 yılında BM Kadınlar İçin Kalkınma Fonu (UNIFEM) kurulmuştur.
- 1975'de İngiltere'de eşit ücret için Heywood'da kadınlar bir hafta grev yaptı.
- 1975 Haziranı'nda, İngiltere'de kürtaj düzenleme yasası yasasında yapılacak değişikliğe karşı Ulusal Kürtaj Kampanyası kapsamında 40 bin kadın ve erkek gösteri yaptı.
- 1976'da Amerikan hükümeti yaşam tehlikesi olmadıkça yoksul kadınlara yaptığı kürtaj ödemesini durdurdu.
- 31 Ekim 1979'da İngiltere'de 80 bin civarında kadın ve erkek sendikalar konfederasyonunun da desteğiyle kürtajı sınırlayan yasa tasarısını protesto yürüyüşü düzenlendi.

- Avrupa Konseyi 1979 yılında kadın-erkek eşitliğini sağlamaya yönelik ilk komitesini kurmuştur. Bunu 1987 yılından itibaren fonksiyonları genişletilmiş diğer komiteler izlemiştir.
- Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1979 yılında Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi kabul edilmiş, 1980 yılında üye ülkelerin imzasına açılmıştır. 18 Mart 2005 tarihi itibarıyla 180 ülke sözleşmeyi onaylamış, 98 ülkede imzalamıştır.
- İkinci Dünya Kadın Konferansı 1980 yılında Kopenhag'da yapılmıştır.
- 1981'de Amerika'da kürtajı cinayete bir tutan yasa tasarısı kabul edildi.
- Üçüncü Dünya Kadın Konferansı 1985 yılında "Kadın İçin Eşitlik, Kalkınma ve Barış konularında Birleşmiş Milletler Kadın On Yılı'nın Başarılarının Gözden Geçirilmesi ve Değerlendirilmesi" amacıyla Nairobi'de yapılmıştır. Konferansta "Kadının İlerlemesi İçin Nairobi İleriye Dönük Stratejileri" kabul edilmiştir.
- 17 Mayıs 1987 İstanbul'da 2 binden fazla kadın "dayağa karşı kampanya" kapsamında bir yürüyüş düzenledi.
- 1991 Kadın hareketi Frauen-AnStiftung tarafından Bonn'da düzenlendi ve Avrupa'nın bütün ülkelerinde başladı.
- 1992 yılında Avrupa Konseyi bünyesinde Kadın Erkek Eşitliği Yönetim Komitesi (CDEG) kurulmuştur. CDEG, Konsey içerisinde kadın-erkek eşitliği konusundaki en öncelikli kuruluştur.
- Dördüncü Dünya Kadın Konferansı ise 1995 Pekin'de gerçekleştirilmiştir. Bu Konferans ulusal mekanizmalar eylem planlarının en önemli bölümlerini oluşturmuştur. 189 ülke temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilen Konferansın sonucunda Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu isimli iki belge kabul edilmiştir.
- Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, 1992 BM Çevre ve Kalkınma Konferansı, 1993 İnsan Hakları Dünya Konferansı, 1994 Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı, 1995 Dünya Kalkınma Zirvesi, 1996 İnsan Yerleşimleri Habitat II.Konferansı, 1996 Dünya Gıda Zirvesi başta olmak üzere 1990'lı yıllarda gerçekleşen uluslararası Konferansların gündemine alınarak uluslararası gündeme entegre edilmiştir
- 17 Ekim 2000 tarihinde Brüksel'de yoksulluğa ve savaşa karşı kadın yürüyüşü yapılmıştır. Kadına yönelik şiddete karşı eşitlik ve özgürlük için yürüyen kadınlar, Uluslararası Para Fonu, Dünya Ticaret Örgütü, Dünya Bankası, Dünya İşbirliği ve Gelişme Örgütü gibi uluslararası finans kuruluşlarına karşı çıkmışlardır.
- BM Özel Oturumu'na bölgesel girdi sağlamak amacıyla 19-21 Ocak 2000 tarihleri arasında Cenevre'de Avrupa Ekonomik Komisyonu Bölgesel Hazırlık Toplantısı gerçekleştirilmiştir. Toplantı sonucunda nihai metin oluşturularak bir dizi karar benimsenmiştir.

- Kadının İlerlemesi İçin Nairobi İleriye Dönük Stratejiler ve 1995 yılında gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler (BM) Dördüncü Dünya Kadın Konferansı sonucunda kabul edilen Pekin Deklarasyonu ve Pekin Eylem Platformunun tam olarak uygulanması amacıyla 5-9 Haziran 2000 tarihleri arasında New York'ta, 5 yılda edinilen kazanımlar, karşılaşılan engeller, son beş yılda dünyada meydana gelişmelerin kadın gündemine yansımaları ve geleceğe yönelik eylem ve girişimlerin ele alındığı "Kadın 2000: 21. Yüzyıl için Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Kalkınma ve Barış (Pekin+5)" başlıklı Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Özel Oturumu gerçekleştirilmiştir.
- 28 Şubat-11 Mart 2005 tarihleri arasında Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu 1995 Pekin Konferansı ve 2000 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 23.Özel Oturumunun sonuçları olan "Pekin+5" sürecinden bu yana meydana gelen gelişmeler, boşluklar ve sorunların tespit edilmesi (Pekin+10) gündemi ile toplanmıştır. Bu toplantının sonucunda kadınlara ilişkin evrensel düzeyde ileriye dönük stratejiler belirlenmiştir.

Bilgilerin derlendiği yerler:

-www.geocities.com/sekizmart

-Bm Daw- Women Go Global-The United Nations and International Women's Movement- 1945-2000